

ДА ЛИ ЋЕ КЊИГЕ ПОСКУПЕТИ?

Међу дискусијама на овогодишњем Сајму књига у Франкфурту, једна од тема која је највише привлачила пажњу издавача тичала се скока цене штампања. Она је проузрокована растом цене енергије, несташицом целулозе и тешкоћама у функционисању ланца снабдевања. Ако је крајем 2020. тона целулозе коштала 650 евра, сада је већ преко 1000 евра. Цене старог папира такође су нагло порасле – преко 78 процената од почетка године. Са ценом од око 200 евра по тони, стари папир је скупљи него икад.

Папирна криза погодила је издаваче књига у најнеповољнијем тренутку који се може замислити. Празнична продаја почиње за неколико недеља, а књиге се у Немачкој и даље сматрају једним од најпопуларнијих поклона за Божић. Последице се већ осећају. Како истиче Берзанска унија немачких издавача, време испоруке штампаних материјала повећало се за четири до шест пута. Поновљени тиражи наслова су готово немогући по старој цени. Дакле, издавачи морају одмах да планирају већи тираж. То отежава прорачуне и у старту повећава цену књиге. Посебно ће бити погођени издавачи уметничких монографија и књига штампаних на кунстдруку. Минхенски издавач К. Х. Бек изражава забринутост због „драматичног дефицита свих врста папира на тржишту”. Рециклирани папир је практично недоступан на тржишту. У посебно тешкој ситуацији су они који штампају књиге за децу са картонским корицама и посебно опремљеним насловним страницама. Као проблем може да се испостави неочекивани успех и добра продаја издања, кажу у издавачкој кући Роволт. „Овде не можемо реаговати тако брзо и флексибилно као претходних година.”

За сада ове тешкоће не осећају крајњи потрошачи, кажу у Берзанској унији, али ако се недостатак папира настави, а трошкови дугорочно остану високи, то би на крају могло утицати на мању доступност и вишу цену књига.

Сличне проблеме имају и издавачи из осталих европских земаља. Британски издавачи истичу да на дугорочни раст цена књига, поред скока цена енергије и сировина, утичу и економске последице брегзита. Цене издања су најпре дигли независни и мали издавачи који у старту имају веће трошкове штампања, што им смањује зараду. Директорка продаје из Сајмона и Шустера наглашава да је поскупљење књига „само део решења” и да је важно да издавачи преиспитају стратегије штампања, буду флексибилнији у одабиру материјала и смање украсе на насловницама, јер „постоје други начини да се надоместе поскупљења” којима се не би погоршало читалачко искуство.

НАГРАДА БУКЕР ЗА 2022.

Овогодишњи жири одлучио је да признање додели писцу са Шри Ланке, Шехану Карунатилаки за *Седам Месеца Малија Алмеида* (*The Seven Moons of Maali Almeida*). Књигу описују као „метафизички трилер” који читаоца води у „срце таме”, у убилачке страхоте грађанског рата у Шри Ланки. Али чак и тамо, могуће је открити нежност и лепоту, љубав и наклоност – и жељу за идеалом који оправдава сваки људски живот. Јунак романа Мали Алмеида је фотограф који се после погибије буди у нечему што личи на небески центар за издавање виза, а загробни живот се испоставља као ништа мање збуњујући од онога на Земљи. Немајући појма ко га је убио, он за недељу дана мора да пређе кроз „седам Месеца” да би се повезао са људима које највише воли и одвео их у скривено складиште са фотографијама злочина из грађанског рата који ће шокирати Шри Ланку, као што је то био случај са фотографијом голе девојчице која бежи од напалм бомбе у Вијетнамском рату. По речима аутора, ова апсурдна приповест испричана је као *ghost story* јер се „чини да само мртви могу понудити веродостојна објашњења трагедије на Шри Ланки, пошто живи очигледно нису имали појма”.

Победничко дело је други пишчев роман, објављен десет година после првог код независног британског издавача Sort of Books и пре доделе награде, продало се свега 4153 примерка. Шехан Карунатилака (1975) тек је други аутор са Шри Ланке који је добио Букера (пре њега је био награђен Мајкл Ондаче 1992. за *Енџлеској њацијенија*). Аутор је студирао енглеску књижевност и докторирао на Новом Зеланду. Живи на Шри Ланки и запослен је у агенцији за маркетинг.

ШПАНСКА НАЦИОНАЛНА НАГРАДА ЗА ПОЕЗИЈУ

Националну награду за поезију на шпанском језику у износу од 20.000 евра ове године је освојила Аурора Луке (1962) из Малаге за збирку *Коначни број леђа* (*Un número finito de verano*). Жири је у одлуци истакао „узбудљиву, захтевну лирску дубину књиге... која ипак остаје књига уживања: у лепоти, у речи, у сензуалном, у животу уопште, у Медитерану и старој Грчкој традицији, у погледу из прошлости на садашњост да би се она боље разумела, користећи изворе и форме из доба антике да би се боље тумачило наше време. Класични мозаик који нас враћа у прошлост.”

Откако је са деветнаест година овенчана Наградом Федерико Гарсија Лорка за прву збирку *Проблеми са синхронизацијом* (*Problemas de doblaje*), поезија ове песникиње и преводиоца са старогрчког редовно се налази у антологијама њене песничке генерације. Црпећи надахнуће из класичних извора, њен виталистички поглед на Грчку и Рим створио је поезију која руши границе између библиотеке и ноћног клуба, храма и кафане. „Никада нисам делила проживљено и прочитано. За мене је једнако свакодневно читати епиграм из Палатинске антологије као и пити вино са пријатељима. Све је то искуство. Никада не би требало раздвајати једно од другог”, објашњава песникиња. Међу савременим узорима наводи песника своје генерације, Хуана Антонија Гонзалеса Иглесијаса, професора латинског језика из Саламанке, као пример односа између живота и културе: „Његов превод Овидијевог *Умећа љубави* показује на које све начине ерос може да подрива позицију моћи.”

Приредио
Предраг ШАПОЊА